

Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama

Mart - Nisan 2009 | Sayı: 2 | 13 TL

Milli Eğitim Bakanlığı
Seviye Belirleme Sınavı (SBS)
Uygulamalarının Değerlendirilmesi

artık biliyorsunuz

artık biliyorsunuz

İÇİNDEKİLER

Milli Eğitim Bakanlığı Seviye Belirleme Sınavı (SBS)
Uygulamalarının Değerlendirilmesi

3 Editörden

Ömer Ahmet Konak

6 Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Yayın Kurulu

9 Milli Eğitim Bakanlığı Seviye Belirleme Sınavı (SBS)
Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Giray Berberoğlu

25 Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS) Raporları

Çiğdem Özgen Tuncer

53 Türkçe Ders Kitapları Dil Gelişimini Ne Oranda
Desteklemektedir?

Kutlay Yağmur

65 Eğitim Dünyasında Cito

66 Cito Türkiye'nin Şubat-Mart Aylarında Gerçekleştirdiği
Etkinlikler

66 Cito Türkiye'nin Önümüzdeki Aylarda Gerçekleştireceği
Etkinlikler

67 Cito Türkiye'den Duyurular

68 Özel Nesibe Aydın Eğitim Kurumları'nda Cito Türkiye Öğrenci
İzleme Sistemi (ÖİS)

70 Kocaeli Özel Atayurt Eğitim Kurumları'nda Cito Türkiye
Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS)

Editörden

Ömer Ahmet Konak

Merhaba,

Eğitim sistemimizde "sınavlar" çok özel bir yer tutmaktadır. Bu yıl da eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin başlamasıyla sınavlarda "başarılı (!)" olmak için yapılması gerekenlerle ilgili reklamların yoğunluğu da artmaya başlamaktadır. Bazı basın-yayın organları "soru kitapçıklarını" veya sorulardan oluşan "ekleri" promosyon olarak yayınlamaktadırlar. Televizyon kanallarında sınavda başarılı olmanın "yol ve yöntemini" irdeleyen programlar yapılmaktadır. Dershaneler ise ne kadar çok soru çözdüklerini tekrar duyurmaktadırlar. Okullar geçen yıllarda kaç birinci çıkardıklarını kanıtlamaya uğraşmaktadırlar.

Sınavlara girecek adayların stresleri ailelere de yansımakta, toplum bir bütün olarak gerilmektedir. Çoğu anne-baba kendi çocuğunun diğer çocuklardan daha "üstün" olması gerektiğine inandırılmakta ya da inanmakta; eğitimin ve sınavların işlevleri gözden kaçmaktadır. Kendi çocuğunun neyi başara bildiğinden çok, başkalarının ne yaptığını merak etme zorunda bırakılan milyonlarca aile, çocuğunun sınav elemelerinden "başarılı" çıkması için oldukça zaman, enerji ve para harcamaktadır.

Bilindiği gibi söz konusu öneriler, çoktan seçmeli sorularla fazla alıştırmayı ve böylece arkadaşından, yani rakibinden(!), daha fazla soru çözmeyi içermektedir. Çoktan seçmeli sorularda doğru yanıt bulmak için önerilen stratejilerin eğitim ve öğretimin asli hedefleri ile ilişkisi tartışılır. "Hangi

ve ne kadar doğru yanıtla ne tür beceriler kazanılır?", sorusu gündemde bile değildir. Tek hedef, öğrenciyi akranından daha fazla puan almaya yoğunlaştırmaktır. Alınan puanın hangi becerilere denk geldiği bilinmemektedir.

Bütün öğrencilerin söz konusu önerileri eksiksiz uyguladıklarını kabul edelim. Bu durumda eleme yapılmayacak mı? Yine küçük bir grup "başarılı" ve büyük çoğunluk "başarısız" olarak kabul edilmeyecek mi? Toplumun geleceği olan çocuklara gelişme çağlarında "başarısız" damgasının vurulması da, işin trajikomik yanısıdır. Tabii en önemlisi "başarı" dan ne anlaşıldığının bilinmemesidir. Başka bir ifadeyle; öneriler, öğrencinin güçlü ve zayıf yanlarını ortaya çıkararak ilgi ve becerisi doğrultusunda yönlendirme yapmayı içermemekte ve eğitimin kalitesini artırma gibi bir kaygı taşımamaktadır.

Mevcut sorunlar kamuoyu tarafından çok iyi bilinmektedir. Sorun, sınavın sadece "eleme" ye indirgenmesinden kaynaklanmaktadır. Orta öğretime giriş sınavlarında yeni bir süreç yaşanmaktadır. OKS diye bilinen Orta Öğretim Kurumları Sınavı (OKS) geçen yıl son defa yapılmıştır. Yerine uygulamaya konulan Seviye Belirleme Sınavları (SBS) hakkında bakanlığın ilgili genelgesinde şu ifadeler yer almaktadır: "Seviye Belirleme Sınavları ile, öğrencinin derslerde elde ettiği kazanımların düzeyinin ölçülmesi amaçlanmakta olup bir yarışma sınavı niteliği taşımamaktadır.". "Mevcut SBS ile belirtilen amaçlara ulaşılabilir mi?", sorusu Prof. Dr. Giray Berberoğlu'nun makalesinde kapsamlı bir şekilde irdelenmektedir.

İlköğretimde çok özgün bir ölçme - değerlendirme aracı olarak yerini alan Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nin (ÖİS) özelliklerini, uygulama sonuçlarını içeren Öğrenci Raporu, Sınıf Raporu, Okul Raporu ve puanların anlamlandırıldığı Yetenek Düzeyleri'ni konu edinen yazı, Uzman Çiğdem Özgen Tuncer tarafından kaleme alınmıştır. İlköğretimde ölçme - değerlendirmede alanında yapılması gerekenler çok açık olarak

belirtilmektedir. Bu özgün ürün örneğinden hareketle, "ilköğretimde 'sınav' kabusunun sona erdirilmesi gerekir", tespiti yanlış olmayacaktır. Neyin, nasıl yapılması gerektiği de ÖİS'le gösterilmektedir.

Eğitimde, öğretim programları, öğretmen, ölçme - değerlendirme gibi alanların yanında çok önemli bir diğer alan da ders materyalleridir. Yeni öğretim programlarına göre yazılan ders kitaplarının ciddi bir eleştirisi yapılmalı ve hatalar ikinci basıklarda düzeltilmelidir. Doç. Dr. Kutlay Yağmur, makalesinde bazı Türkçe ders kitaplarının eleştirisini yapmaktadır. Kitap yazarlarının ilgileneceği öngörülmektedir.

"Öğrenci odaklı" anlayış baz alınarak geliştirilen öğretim programları ile başlayan olumlu sürecin devam etmesi için gerekli düzeltmelerin yapılması gerekmektedir. "Öğrenci odaklı" anlayış sekteye uğratılmamalıdır. Hiçbir öğrencinin geride kalmasına şans tanımayan bir eğitim anlayışı mutlaka hayata geçmelidir. Unutmayalım, her öğrencinin başarılı olacağı bir alan mutlaka vardır!

Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Yayın Kurulu

ÖMER AHMET KONAK
Editör

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde okudu. Daha sonra, Rotterdam (Hollanda) Yüksek Okulu'ndan Türkçe öğretmeni olarak mezun oldu. Yüksek lisans öğrenimini Tilburg Üniversitesi (Hollanda) Dilbilim Bölümü'nde tamamlayan Konak bir yıl boyunca Harvard Üniversitesi'nde (Center for Middle Eastern Studies) araştırmacı öğrenci olarak çalıştı. Hollanda'da bulunduğu süre içinde çoğunlukla İki Dillilik üzerine çalışmalar yapan Konak, bu ülkede yayınlanan Levende Talen (Yaşayan Diller) dergisinin yayın kurulunda üye ve Türkçe Öğretmenleri Derneği'nin başkanı olarak da görev yaptı. Test Geliştirme Uzmanı olarak girdiği Cito'da uzun yıllar değişik alanlarda ve ülkelerde çalışmalar yaptı. 2006 yılından itibaren Cito Türkiye Genel Müdürü olarak görev yapmaktadır.

PROF. DR. GİRAY BERBEROĞLU
Yayın Kurulu Başkanı

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Eğitiminden lisans, aynı okulun Eğitim Fakültesi'nde Fen Eğitimi alanında yüksek lisans derecelerini aldı. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme programında doktorasını tamamladı. Doktora sonrası Amsterdam Üniversitesi ve Educational Testing Service'te kısa süreli çalışmalar yaptı. Fulbright bursiyeri olarak Massachusetts Üniversitesi'nde doktora sonrası araştırmalar yaptı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevinde de bulunan Berberoğlu, halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Aynı zamanda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Araştırma ve Geliştirme Biriminde danışmanlık yapmaktadır. Cito Türkiye Bilim Kurulu Başkanlığı'nı yürüten Berberoğlu'nun araştırma konuları başarının ölçülmesi ve başarıyı etkileyen faktörler, madde yanlılığının belirlenmesi, kültürler arası ölçme sonuçlarının geçerliği ve yorumlanması üzerinde yoğunlaşmaktadır.

PROF. DR. PETEK AŞKAR
Yayın Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Petek Aşkar, eğitimi TED Ankara Koleji, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nde tamamlamıştır. ODTÜ'de Eğitim Bölümü, daha sonra ise Eğitim Bilimleri-Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent ve doçent, Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü-Matematik ve Bilgisayar Eğitimi Anabilim Dalı'nda doçent ve profesör olarak çalışmıştır. Akademik çalışmalarını, Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde sürdürmektedir. Dr. Aşkar'ın, ölçme ve değerlendirme, matematik eğitimi, bilgisayar destekli eğitim, bilgisayarların eğitimde yayılımı ve e-öğrenme konularında yurt dışı ve yurt içinde çok sayıda yayını bulunmaktadır. Öğretim görevinin yanı sıra, okullarda ve ulusal düzeyde eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri uygulamaları ile ilgili birçok projeye katılmıştır. Ayrıca Dr. Aşkar, Milli Eğitim Bakanlığı, ÖSYM, TÜBİTAK, IBM, vb. kurumlarda danışman ve araştırmacı olarak çalışmıştır. Halen ÖSYM Yürütme Kurulu üyesidir.

DOÇ. DR. NÜKHET DEMİRTAŞLI
Yayın Kurulu Üyesi

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'ndeki lisans ve Psikometri bilim dalındaki yüksek lisans öğreniminin ardından, doktorasını Ankara Üniversitesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler/ Ölçme ve Değerlendirme Bilim dalında tamamladı. TÜBA doktora sonrası araştırma bursu ile Minnesota Üniversitesi'nde (Amerika) ziyaretçi öğretim üyesi olarak incelemelerde bulundu. Halen Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde öğretim üyeliğini sürdüren Demirtaşlı, Ölçme ve Değerlendirme, psikometri konuları ile ilgili lisans ve lisansüstü dersler vermektedir. Ayrıca birçok eğitim bilim dergisinde hakemlik yapmaktadır. Demirtaşlı, Cito Türkiye Bilim Kurulu Üyesi, Eğitim Koordinatörü ve Sosyal Bilimler alanı Grup Başkanıdır.

DOÇ. DR. KUTLAY YAĞMUR
Yayın Kurulu Üyesi

Lisans derecesini Orta Doğu Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği, yüksek lisans derecesini ise Macquarie Üniversitesi (Avustralya) Linguistik Bölümü'nden aldı ve burada araştırmacı olarak çalıştı. İkinci yüksek lisansını Eğitim Bilimleri alanında Charles Sturt Üniversitesi'nden (Avustralya) aldı. Doktorasını Nijmegen Üniversitesi Linguistik Bölümü'nde (Hollanda) tamamladı. Yağmur'un toplum dilbilim ve dilbilim alanında çok sayıda bilimsel yayının yanı sıra birçok konferans, workshop ve seminer çalışmasına da katılmıştır. Halen Tilburg Üniversitesi Çokdillilik ve Kültür Bölümü'nde öğretim üyesi olan Yağmur; Cito Türkiye Bilim Kurulu Üyesi ve Türkçe alanı Grup Başkanıdır.

DR. ÇİĞDEM İŞ GÜZEL
Yayın Kurulu Üyesi

Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü, Matematik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda tamamladı, yüksek lisans ve doktora eğitimi süresince aynı bölümde araştırma görevlisi olarak görev yaptı. Tübitak doktora sonrası araştırma bursu ile Columbia Üniversitesi (Amerika), Teachers College, Mathematics Education Bölümü'nde doktora sonrası çalışmalarını yürüttü. Cito Arnhem'de psikometri alanında kısa süreli çalışmalar yapan İş Güzel'in araştırma konuları matematik başarısının ölçülmesi ve başarıyı etkileyen faktörlerin kültürler arası karşılaştırılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Cito Türkiye Bilim Kurulu üyesi olan İş Güzel, Matematik Alanı Grup Başkanlığı yanı sıra Psikometri çalışmalarını ve bu alanda Cito Arnhem iletişim koordinatörlüğünü yürütmektedir.

UZM. SERKAN ARIKAN
Yayın Kurulu Üyesi

Boğaziçi Üniversitesi Matematik Öğretmenliği Bölümü'nden lisans, Ohio Devlet Üniversitesi'nden (Amerika) "Eğitimde Kantitatif Araştırma, Ölçme ve Değerlendirme" alanında yüksek lisans derecesi aldı. Halen ODTÜ Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi bölümünde doktora tezini yazmaktadır. Özel bir lisede matematik öğretmeni olarak ve ÖSYM'de Test Araştırmacısı olarak çalıştı. Cito Arnhem'de psikometri alanında kısa süreli çalışmalar yaptı. Cito Türkiye Bilim Kurulu üyesi olan Arıkan; Fen ve Teknoloji Alanı Grup Başkanlığı yanı sıra Psikometri çalışmalarını ve ÖİS uygulamaları koordinatörlüğünü yürütmektedir.

UZM. ÇİĞDEM ÖZGEN TUNCER
Yayın Kurulu Üyesi

Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden lisans, Ankara Üniversitesi Program Geliştirme Bölümü'nden yüksek lisans derecesi aldı. Sınıf öğretmenliğinin yanı sıra bilgisayar öğretmeni olarak da görev yaptı. Halen Cito Türkiye Kapsam Koordinatörlüğü ve Cito Türkiye Bilim Kurulu üyeliği görevlerini yürütmektedir.